

*“Met behoud van verschillen
de neuzen dezelfde kant op”*

Identiteitsdocument De Rank-De Klipper

24 januari 2018

Werkgroep identiteit:

Margreet Rook-van der Linde

Assie Aukes

Karel Hendriks

Martine Verloop

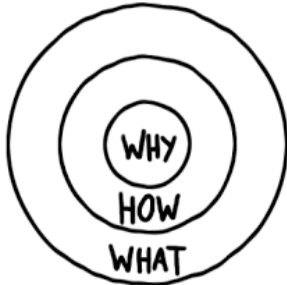
Wendy Lassche

Tamar Kopmels (tekst)

Inhoud

1	Concept identiteitsdocument De Rank-De Klipper:	3
	“Met behoud van verschillen de neuzen dezelfde kant op”	3
1.1	Inventarisatie van doelen (why?)	3
1.1.1	IK / ontwikkeling van de individuele identiteit van de leerlingen	3
1.1.2	WIJ / Hoe gaan wij met elkaar om?.....	3
1.1.3	De school en/in de samenleving	3
1.1.4	De plek van geloof in de school.....	4
1.2	Mogelijke consequenties/aanzet tot nieuwe uitgangspunten (how?):	4
1.3	Aanbevelingen: Het beste van beide werelden, passend bij deze uitgangspunten (what?) ..	5
1.3.1	Ontwikkel de sterke punten van de beide scholen verder door	5
1.3.2	Aanbevelingen rond bezinnen en vieren.....	6
1.3.3	Aanbevelingen voor inzet en ontwikkeling van leerkrachten	7
1.4	Tot slot.....	8
2	Bijlage: Doelen die genoemd zijn in de groep	8
2.1.1	IK / ontwikkeling van de individuele identiteit van de leerlingen	8
2.1.2	WIJ / Hoe gaan wij met elkaar om?.....	8
2.1.3	De school en/in de samenleving	9
2.1.4	De plek van geloof in de school.....	9

1 Concept identiteitsdocument De Rank-De Klipper: “Met behoud van verschillen de neuzen dezelfde kant op”

De opbouw van dit stuk is losjes geïnspireerd op de golden circle

1.1 Inventarisatie van doelen (why?)

We zijn gestart met de vraag naar de *doelen* van identiteitsontwikkeling op de nieuwe school, aan de hand van de volgende vraag:

Wat willen wij dat leerlingen aan het eind van groep 8 mee hebben gekregen op het gebied van identiteit op onze nieuwe school?

Deze doelen zijn geïnventariseerd en besproken, en geclusterd in vier categorieën. In de bijlage staan de in de groep genoemde doelen. Het onderstaande vat deze doelen samen.

0

1.1.1 IK / ontwikkeling van de individuele identiteit van de leerlingen

Kinderen worden op school begeleid in het ontwikkelen van hun eigen identiteit. De school voedt daarbij, samen met de ouders, de groei van de eigen ‘wortels’ van de kinderen. Vanuit deze veilige basis groeit hun zelfvertrouwen en hun inzicht in hun eigen kwetsbaarheid, kracht en talenten. Zo ontwikkelen ze hun eigen innerlijke ‘wegwijzer’ en leren ze zelfredzaam op eigen benen te staan en zich te verhouden tot en verbinden met wat ze tegen gaan komen in de wereld.

1.1.2 WIJ / Hoe gaan wij met elkaar om?

Op school heerst een positief pedagogisch klimaat, waarin kinderen zich veilig voelen en ruimte krijgen om zichzelf te zijn. Het plezier in het samenzijn, samenwerken, en de intentie om elkaar te helpen wordt steeds gestimuleerd en voorgeleefd.

1.1.3 De school en/in de samenleving

Op school leren de kinderen om goed om te gaan met verschillen in levensbeschouwing; zowel godsdienstige verschillen als verschillen in je persoonlijke kijk op het leven. Ze leren niet alleen hier goed mee om te gaan binnen de school, maar ook omgaan met deze verschillen in de samenleving. Onder ‘goed omgaan’ verstaan we dat zij niet alleen *kennis hebben* van levensbeschouwelijke verschillen, maar deze ook respecteren én waarderen dat de ander anders is.

Kinderen ervaren zo de meerwaarde van diversiteit en kunnen vanuit hun eigen levensbeschouwelijke 'wortels' (zie 1) op een constructieve manier omgaan met verschillen.

1.1.4 De plek van geloof in de school

Op school is er dagelijks aandacht voor identiteitsontwikkeling van de kinderen in brede zin. Het vertellen van levensbeschouwelijke verhalen uit verschillende religieuze tradities heeft hier een belangrijke plek in.

1.2 Mogelijke consequenties/aanzet tot nieuwe uitgangspunten (how?):

Hierna is gesproken over de doelen van levensbeschouwelijk identiteitsonderwijs. Tamar heeft toegelicht hoe in het Nederlands onderwijs aan verschillende van deze doelen gewerkt wordt. In het basisonderwijs werken we grofweg op drie manieren aan levensbeschouwing en identiteit:

- (1) door middel van objectieve kennisoverdracht (kerndoelen: Geestelijke Stromingen)
- (2) door middel van godsdienstige socialisatie (godsdienstonderwijs in Bijzonder Onderwijs en G/HVO in Openbaar Onderwijs)
- (3) door middel van het begeleiden van levensbeschouwelijke ontwikkeling vanuit leerlingen zelf (nieuwe vormen van G/HVO en pionierende scholen).

Vanuit dit kader is een concretisering verkend van de gevolgen van de doelen zoals voorgesteld door de commissie, voor de uitwerking in de school. Het overkoepelende uitgangspunt hierbij is: "Alle kinderen in Luttelgeest kunnen in het dorp op school." Dat betekent dat het erom gaat bij de inrichting van het onderwijs niet zozeer te kijken naar 'meer' of 'minder' dan op de huidige scholen, maar om een kritisch kijken naar de *doelen* van wat je aanbiedt.

1. De school zorgt voor kennismaking met alle levensbeschouwelijke stromingen zoals vastgelegd in de kerndoelen. Dit is niet alleen vrijblijvende/objectieve kennisoverdracht, maar er is ook aandacht voor betekenisgeving door kinderen zelf. De groepsleerkracht heeft hierbij een sleutelrol.

Concreet kan dit betekenen:

- **Verandering voor De Rank:**
Naast aandacht voor de christelijke godsdienst ook aandacht voor andere levensbeschouwingen. Deze andere stromingen worden benaderd als andere mogelijke zingevingskaders naast de christelijke.
- **Verandering voor De Klipper:**
De groepsleerkracht heeft een belangrijke rol bij de eigen betekenisgeving door kinderen in de ontmoeting met levensbeschouwelijke stromingen.

2. De school heeft bijzondere aandacht voor de protestant-christelijke en katholieke traditie en voor de kernwaarden van het openbaar onderwijs waar de scholen uit voortkomen, maar niet met het doel om kinderen te *socialiseren* binnen deze tradities.

Concreet kan dit betekenen:

- **Verandering voor De Klipper:**

Naast de katholieke traditie zal ook de protestant-christelijke traditie een duidelijke plek binnen de school hebben.

- **Verandering voor De Rank:**

In de aandacht voor de christelijke traditie is het doel niet meer om kinderen op te voeden in het christelijk geloof. Als christelijke bronnen (zoals Bijbelverhalen, gebeden en liederen) worden aangeboden, biedt de leerkracht altijd de ruimte voor een open eigen betekenisgeving door kinderen zelf.

Met andere woorden:

De leerkracht leeft voor en draagt uit dat je zelf mag weten welke betekenis je geeft en waarde je hecht aan het gebodene. Zij brengt daarbij naar voren dat iedereen mag geloven wat hij wil en benadrukt dat het ene niet beter is dan het andere. Zij zal kinderen nooit in een loyaliteitsconflict ten opzichte van ouders brengen. Zij zal kinderen desgevraagd vertellen wat zij zelf gelooft, en daarbij benadrukken dat dat haar eigen geloof/zienswijze is, en dat het kind zelf mag kiezen en/of thuis mag vragen hoe daar betekenis wordt gegeven aan wat wordt aangeboden.

3. School is *samen met ouders* verantwoordelijk voor de identiteitsontwikkeling van kinderen. De krachten van de ouders zijn daarbij het voeden van de 'wortels' van de kinderen en het zorgen voor een stevige levensbeschouwelijke (of indien gewenst: specifiek godsdienstige) basis. De kracht van de school is het structureel aandacht geven aan de levensbeschouwelijke ontwikkeling van kinderen en het stimuleren van de ontmoeting met andere levensbeschouwelijke perspectieven dan de eigen.

Concreet kan dit betekenen:

- **Verandering voor De Klipper:**

De begeleiding van de levensbeschouwelijke ontwikkeling van kinderen en de aandacht voor de levensbeschouwelijke dimensie van het dagelijks leven wordt een nadrukkelijker taak van de groepsleerkracht dan in de huidige school. Aandacht voor identiteit zal niet alleen meer plaatsvinden tijdens lessen Leren Leven en tijdens vieringen, maar krijgt een structurelere plek in de begeleiding door de groepsleerkracht door de hele week heen.

- **Verandering voor De Rank:**

Geloofsopvoeding ('godsdienstige socialisatie') vindt primair thuis plaats en niet op school. De school *sluit wel aan bij* op de geloofsopvoeding thuis, maar *is er geen verlengstuk van*.

1.3 Aanbevelingen: Het beste van beide werelden, passend bij deze uitgangspunten (what?)

1.3.1 Ontwikkel de sterke punten van de beide scholen verder door

Als we de kwaliteiten van beide scholen willen benutten, en willen zorgen dat deze passen bij de hiervoor uitgewerkte uitgangspunten, dan bevelen we aan de volgende zaken te behouden en te verbeteren:

1. De dagelijkse structurele aandacht voor identiteitsontwikkeling van kinderen op De Rank:

Aandacht voor identiteitsontwikkeling als dagelijks terugkerend en stevig verankerd onderdeel van je dag met kinderen. Denk aan dagopening, dagelijks aandacht voor delen uit Trefwoord, gebed/stilte bij het eten, etc.

Aandachtspunt hierbij (volgend uit de uitgangspunten hierboven) is dat dit vanuit een brede en open benadering wordt ingezet.

2. De diversiteit van lessen Leren Leven op De Klipper:

De kracht van het concept Leren Leven is aandacht voor alle levensbeschouwelijke stromingen, vanuit thema's uit de leefwereld van kinderen met oog voor overeenkomsten en verbindingen, waar mogelijk vanuit een 'binnenperspectief' door een insider.

Aandachtspunt hierbij: een grotere rol voor de groepsleerkracht tijdens de lessen en naar aanleiding van de lessen binnen het thema meer onderwijsactiviteiten verzorgen.

1.3.2 Aanbevelingen voor het levensbeschouwelijk onderwijs

3. Onderzoek als team hoe de bestaande concepten (Leren Leven) en methoden (Trefwoord) elkaar kunnen versterken

In de commissie zien wij de meerwaarde van het project Leren Leven. We maken hierbij wel de kanttekening dat de manier waarop dit momenteel op De Klipper wordt ingezet te mager is voor de doelen zoals deze in dit document beschreven zijn, te bereiken. Er zal dus gekeken moeten worden naar een uitbreiding en nadere verdieping.

Tevens moet het team bekijken in hoeverre en op welke manier het materiaal van Trefwoord een rol kan (blijven) spelen binnen de nieuwe school. De dagelijkse aandacht voor levensbeschouwing en de aandacht voor de christelijke traditie zijn sterke punten van Trefwoord die terug zullen moeten blijven komen in de nieuwe school.

De kaders die we hierbij aanreiken:

- Zorg dat aandacht voor identiteitsontwikkeling dagelijks terugkomt
- De externe expertise van de vakleerkrachten G/HVO wordt als een meerwaarde gezien die we graag willen behouden
- De leerkrachten moeten uiteindelijk met elkaar de keuzes maken voor onderwijs dat passend is
- Wees helder in de keuze van je thema's: zorg voor één duidelijke rode draad (twee thema's naast of door elkaar werkt verwarrend voor kinderen)
- Maak voldoende tijd voor overleg en om samen onderwijs te ontwikkelen, voor iedereen in het team
- Faciliteer een paar teamleden om Leren Leven en Trefwoord of andere bronnen passend te maken
- Zoek hierbij de verbinding met andere Samenwerkingsscholen binnen Aves.

1.3.3 Aanbevelingen rond bezinnen en vieren

4. Werk als team vormen uit voor stilte en bezinning door de dag heen

Aanbevelingen hierbij zijn:

- Zorg voor een ritueel om de dag af te beginnen en af te sluiten waarin de volgende elementen naar voren komen:
 - even contact maken met de kinderen
 - een moment van bezinning creëren
 - maak gebruik van verschillende inspirerend bronnen
- Zorg voor een moment van stilte voor en na het eten:
 - Zorg dat er op een respectvolle manier stilte is, die voor àlle kinderen als waardevol en belangrijk wordt gebracht (dus niet alleen dat de kinderen stil moeten zijn omdat sommigen willen bidden)
 - Nodig kinderen die dat willen uit om voor zichzelf te bidden

5. Ontwikkel religieuze en maatschappelijke feesten en vieringen verder door

Er gebeurt in Luttelgeest al veel samen op dit terrein. De aanbeveling van de commissie is:

- Investeer tijd in het samen doorontwikkelen van de al samen gevierde vieringen (Kerstmis en Pasen), en leg deze langs de inhoudelijke uitgangspunten. Zoek hier eventueel passende (identiteits-)begeleiding bij.
- Kijk per jaar op welke manier de feesten die nu nog niet (samen) gevierd worden aan bod komen: als viering schoolbreed en/of als onderwerp waar aandacht voor is in de klas. Betrek hierbij:
 - Viermomenten uit de beide christelijke tradities (bijv. Biddag, Dankdag, Pinksteren, Carnaval, Allerzielen);
 - Vieringen uit de wereldgodsdiensten (bijv. Suikerfeest, Offerfeest, Divali)
 - Maatschappelijke vieringen (bijv. 4 en 5 mei, koningsdag, kinderrechten dag)

1.3.4 Aanbevelingen voor inzet en ontwikkeling van leerkrachten

6. Benut de kwaliteiten van leerkrachten met verschillende achtergronden

Niet iedere leerkracht hoeft precies hetzelfde te doen op dezelfde manier. Vanuit verschillen in kwaliteiten, kennis, bagage én vanuit verschillen in identiteit kan steeds gekeken worden hoe zaken worden opgepakt, bijvoorbeeld met betrekking tot bidden, het vertellen van bijbelverhalen of bij vieringen. Hierbij kan schoolbreed en groepsdoorbroken steeds onderzocht worden wat passend is.

7. Investeer in teamscholing

- Plan nog in het schooljaar 2017-2018 een of meer studiedagen om het team mee te nemen in het mee ontwikkelen en eigen maken van het identiteitsconcept
- Zorg de komende jaren voor structurele scholing én dialoog met elkaar over identiteit(sonderwijs)
- Besteed daarbij bijzondere aandacht aan levensbeschouwelijk onderwijs voor kleuters

1.4 Tot slot

- \

Hoe wordt het toezicht op de diverse denominaties binnen de samenwerkingschool vorm gegeven?

Er wordt een identiteitscommissie ingesteld. Deze houdt toezicht op identiteit in brede zin en toetst de kaders in het identiteitsdocument. Hierin zijn ouders en leerkrachten van de drie verschillende denominaties gelijkwaardig vertegenwoordigd. Deze commissie wordt in principe ingesteld voor onbepaalde tijd, maar kan opgeheven worden als er geen noodzaak meer voor is. Tevens kan de samenstelling van de commissie naar denominatie onderwerp van gesprek zijn als daar inhoudelijke redenen voor zijn. Er is een nog nader te bepalen relatie met de MR. Om de korte lijn met het team te houden bevelen we aan dat ook leerkrachten deel uitmaken van de identiteitscommissie. De huidige werkgroep spreekt de wens uit dat er met het oog op continuïteit deels sprake is van bemensing van de identiteitscommissie door leden van de werkgroep.

Tamar Kopmels 18 januari 2018

2 Bijlage: Doelen die genoemd zijn in de groep

2.1.1 IK / ontwikkeling van de individuele identiteit van de leerlingen

Genoemd in de groep:

- een 'wegwijzer' in jezelf ontwikkelen over hoe je in het leven staat (als voorbereiding op de confrontatie met de 'wereld')
- je eigen 'wortels', je eigen 'basis' ontwikkelen
- je eigen talenten ontdekken
- op eigen benen staan, zelfredzaam zijn, staande blijven
- voorbereid worden op de wereld buiten het dorp
- ontwikkeling van zelfvertrouwen
- sociaal zelfbewust
- opbloeien tot mooie mensen
- kwetsbaar en krachtig
- je mag er zijn

2.1.2 WIJ / Hoe gaan wij met elkaar om?

Genoemd in de groep:

- veiligheid
- ruimte voor iedereen
- onbevangenheid, spelen
- samen, met plezier
- samen dingen doen
- elkaar helpen

2.1.3 De school en/in de samenleving

Genoemd in de groep:

- goed omgaan met verschillen in geloof
- waarden en respecteren
- diversiteit
- kleurrijk
- weten van elkaar hoe je tegen de wereld aankijkt

2.1.4 De plek van geloof in de school

Genoemd in de groep:

- het geloof en de belangrijke verhalen moeten aan bod komen
- verhalen in algemene zin
- belangrijk dat aandacht voor identiteit iedere dag aan bod komt